

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-64М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Основи інтелектуальної власності»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня
за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІП
Протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Основи інтелектуальної власності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Мельничук Ю. І. – Рівне : НУВГП, 2024. – 26 с.

Укладач: Мельничук Ю. І., к.філос.н., доцент, доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Швець О. М., к.ю.н., доцентка, в.о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 081 «Право» Міщук І. В.

Попередня версія методичних вказівок: 07-05-04.

© Ю. І. Мельничук, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	5
1.2. Тематика практичних занять	8
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	9
1.4. Критерії та шкала оцінювання	9
2. Плани практичних занять	12
3. Індивідуальна та самостійна робота	20
Рекомендована література	22

ПЕРЕДМОВА

Освітня компонента «Основи інтелектуальної власності» є складовою частиною освітньо-професійної програми «Право» спеціальності 081 «Право».

Мета вивчення освітньої компоненти «Основи інтелектуальної власності» полягає в тому, щоб здобувачів освіти оволоділи комплексним розумінням правового регулювання інтелектуальної власності. Завдання курсу охоплюють:

*теоретичну складову: глибоке дослідження фундаментальних принципів, інститутів та норм права інтелектуальної власності, що діють у сучасній правовій системі;

*практичну складову: формування у здобувачів освіти практичні навички застосування теоретичних знань для аналізу реальних правових ситуацій у сфері інтелектуальної власності;

*розвиток у здобувачів освіти таких компетентностей: аналітичне, критичне мислення та здатності до самостійного наукового пошуку.

Предметом вивчення є сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі створення, використання, розпорядження та захисту результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

Теми курсу включають:

1. Характеристику об'єктів інтелектуальної власності: авторські права, суміжні права, промислова власність (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торгові марки, географічні зазначення тощо).
2. Характеристику суб'єктів інтелектуальної власності: фізичні та юридичні особи, які створюють,

- використовують та захищають об'єкти інтелектуальної власності.
3. Аналіз правових відносини: майнові та немайнові права, що виникають між суб'єктами інтелектуальної власності, а також їхні обов'язки та відповідальність.
 4. Розгляд особливостей захисту прав інтелектуальної власності: механізми та процедури захисту прав на результати інтелектуальної діяльності.
 5. Аналіз особливостей міжнародного співробітництва: особливості захисту інтелектуальної власності на міжнародному рівні, міжнародні договори та конвенції.
 6. Формування актуальних проблем у сфері інтелектуальної власності шляхом аналізу сучасних тенденцій, наприклад, таких як цифрова інтелектуальна власність, біотехнології, штучний інтелект.
 7. Програма курсу включає і практичний аспект: розгляд прикладів кейсів із практика захисту прав інтелектуальної власності.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Мета освітньої компоненти «Основи інтелектуальної власності» полягає в наданні здобувачам освіти комплексного розуміння правового регулювання інтелектуальної власності в Україні і світі. Вивчення освітньої компоненти спрямоване на: засвоєння фундаментальних понять, принципів та інститутів авторського права та суміжних прав, патентного права; набуття здатності кваліфікувати

результати інтелектуальної діяльності, аналізувати правові відносини в сфері інтелектуальної власності та розробляти ефективні стратегії захисту прав;

Завдання освітньої компоненти полягає у:

1. Системному вивченні законодавства: детальне ознайомлення з чинним законодавством України та міжнародними актами, що регулюють відносини в сфері інтелектуальної власності.

2. Розвитку навичок аналізу правових норм: оволодіння методами тлумачення та застосування правових норм до конкретних ситуацій.

3. Формуванні вміння вирішувати практичні завдання: набуття навичок розробки правових документів, проведення правової експертизи та представлення інтересів клієнтів у справах, пов'язаних з інтелектуальною власністю.

4. Розгляді прикладів з практики захисту прав інтелектуальної власності.

5. Обговорення етичних проблем, пов'язаних із використанням інтелектуальної власності.

**У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен:
сформувати такі компетентності**

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі практичної діяльності.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналіз та синтез.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння

професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК 19. Вміння працювати з даними вміння володіти інформаційною грамотністю, комунікацією та взаємодією у цифровому середовищі.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права..

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК19. Здатність до адаптації у професійному середовищі, вміння вирішувати складні професійні задачі, застосування сучасних інформаційних технологій.

знати та вміти (програмні результати навчання)

РН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН3. Проведення збору та інтегративний аналіз матеріалів із різних джерел.

РН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

РН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

РН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів із розуміння професійного та суспільного контекстів.

РН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи. Правозастосування.

РН23. Надавати консультації щодо можливих способів.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год. л.ф.н	
		К-сть год. л.ф.н	К-сть год. з.ф.н
<i>Модуль 1.</i>			
1.	<i>Загальні положення про інтелектуальну власність.</i>	2	
2	<i>Державна система інтелектуальної власності</i>	2	2
3	<i>Міжнародна система інтелектуальної власності</i>	2	
4	<i>Характеристика об'єктів авторського та суміжного права, специфіка їх правової охорони.</i>	3	2
5	<i>Характеристика об'єктів промислової власності, специфіка їх правової охорони.</i>	3	2
<i>Модуль 2.</i>			
6	<i>Характеристика нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, специфіка їх правової охорони.</i>	2	1
7	<i>Договори у сфері інтелектуальної власності.</i>	4	
8	<i>Експертиза у сфері інтелектуальної власності.</i>	2	1
9	<i>Захист прав інтелектуальної власності</i>	2	2
	Всього	22	10

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

З метою здійснення перевірки рівня підготовки здобувачів освіти використовуються різноманітні типи завдань, що дозволяють перевірити не тільки знання теорії, але й уміння застосовувати їх. Отже, форми зрізу знань можуть включати такі види дій:

- * оцінка роботи під час практичних занять;
- * аргументованість відповідей;
- * вміння аналізувати різні види джерел;
- * робота із базами даних;
- * аналіз прикладів практичних кейсів.
- * виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів;
- * написання різних видів робіт.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Рівень засвоєння здобувачами освіти знань та навичок визначається за допомогою системи критеріїв. При цьому враховується :

- * аргументованість відповідей;
- * вміння працювати з інформацією;
- * вміння аналізувати нормативно-правові документи;
- * вміння характеризувати об'єкти інтелектуальної власності;
- * вміння складати необхідні документи;
- * вміння створювати документи пов'язані із розпорядженням та захистом прав та ін.

Оцінювання здобувачів вищої освіти

Для досягнення цілей та завдань курсу здобувачам освіти потрібно засвоїти теоретичний матеріал та здати модульні контролю, а також вчасно виконати практичні завдання. У результаті вони зможуть отримати такі обов'язкові бали:

60 балів - за вчасне та якісне виконання завдань практичних занять, що становить поточну (практичну) складову його оцінки 5 балів, а також 10 балів за індивідуальну роботу.

20 балів – модульний контроль 1;

20 балів – модульний контроль 2.

Усього 100 балів.

Також, здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали при виконання різних видів робіт наукового спрямування (наприклад, написання статей, тез, доповідей та ін.). У такому випадку теми можуть бути вибрані самостійно, але із узгодженням з викладачем.

Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача освіти не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34 балів	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

Форми навчання: традиційні лекції та практичні заняття, вебіари, науково-практичні семінари та ін.

Методи навчання: аналітичний, дослідницький, проблемно-пошуковий, дискусія, ситуативні задачі, презентація, навчальна гра.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І

Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність.

План

1. Поняття творча діяльність.
2. Законодавчі аспекти свободи творчості.
3. Співвідношення понять «право власності» та «право інтелектуальної власності».
4. Історичні аспекти виникнення інтелектуальної власності.
5. Майнові та немайнові права у сфері інтелектуальної власності.

Завдання до теми:

1. *Що таке творча діяльність та її значення для держави?*
2. *Здійсніть класифікацію різних видів творчої діяльності.*
3. *Опишіть основні інститути права інтелектуальної власності.*
4. *Визначте юридичну природу права та результати інтелектуальної, творчої діяльності.*
5. *Створіть схему «ретроспективний аналіз виникнення та розвитку інтелектуальної власності.*

Тема 2. Державна система інтелектуальної власності

План:

1. Національна система інтелектуальної власності.
2. Характеристика державних підприємств, які опікуються сферою інтелектуальної власності.
3. Реформування національної системи інтелектуальної власності: реалії та перспективи.
4. Система національного законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Завдання до теми:

1. Проаналізуйте положення ч. 1 ст. 41 Конституції України: «Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності».
2. Здійсніть аналіз загального законодавства у сфері інтелектуальної власності.
3. Побудуйте інтерактивну карту щодо спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності.
4. Виокреміть проблемні моменти національної системи інтелектуальної власності.

Тема 3. Міжнародна система інтелектуальної власності

План

1. Характеристика міжнародної системи інтелектуальної власності.
2. Аналіз договорів у сфері інтелектуальної власності.

3. Всесвітня організація інтелектуальної власності.
4. Особливості міжнародної системи охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Завдання до теми:

1. *Згрупуйте Міжнародні угоди з авторського права та суміжних прав. Здійсніть їх аналіз.*
2. *Визначте Міжнародні угоди з охорони засобів індивідуалізації товарів і послуг та учасників цивільного обороту.*
3. *Охарактеризуйте Міжнародні угоди про охорону нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.*
4. *Охарактеризуйте міжнародні союзи у сфері інтелектуальної власності.*
5. *Проаналізуйте значення права конвенційного пріоритету.*
6. *Охарактеризуйте суть Страсбурзької угоди.*
7. *Визначте особливості Віденської угоди про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків.*
8. *Проаналізуйте Вашингтонський договір та визначте особливості пояснення принципу національного режиму.*

Тема 4. Характеристика об'єктів авторського та суміжного права, специфіка їх правової охорони.

План

1. Концепції правової охорони авторського права.
2. Об'єктивне авторське право.

3. Твори, які не охороняються авторським правом.
4. Обмеження майнових прав автора.
5. Суб'єкти авторського права.
6. Права суміжні з авторськими.
7. Специфіка правової охорони авторського права та суміжних прав.

Завдання до теми:

1. Побудуйте таблицю щодо об'єктів авторського права (вид, характеристика, умови охороноздатності, суб'єкти, майнові та немайнові права, нормативне регулювання: національне та міжнародне).
2. Побудуйте таблицю щодо об'єктів суміжного права (вид, характеристика, умови охороноздатності, суб'єкти, майнові та немайнові права, нормативне регулювання: національне та міжнародне).
3. Поясніть у чому полягає обмеження майнових прав автора.
4. У яких випадках допускається використання твору без згоди автора і виплати йому авторської винагороди, але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення?
5. Заповніть документи на отримання авторського свідоцтва.
6. Побудуйте схему щодо отримання охоронного документу.

Тема 5. Характеристика об'єктів промислової власності, специфіка їх використання

План

1. Поняття, принципи права інтелектуальної власності.
2. Характеристика об'єктів патентного права.
3. Правова охорона об'єктів патентного права.
4. Право та порядок отримання патенту.

Завдання до теми:

1. *Дайте характеристику та визначте особливості чотирьох принципів правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.*
2. *Визначте критерії патентоздатності об'єктів промислової власності.*
3. *Побудуйте таблицю щодо об'єктів патентного права (вид, характеристика, умови охороноздатності, суб'єкти, майнові та немайнові права, нормативне регулювання: національне та міжнародне).*
4. *Поняття патенту. Характеристика.*
5. *Наведіть приклад заповнення заявки на отримання патенту.*
6. *Побудуйте схему щодо отримання охоронного документу.*

Модуль 2

Тема 6. Характеристика нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, специфіка їх правової охорони.

План

1. Характеристика нетрадиційних ОІВ.

2. Особливості правового регулювання нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.
3. Наукове відкриття як об'єкт інтелектуальної власності.
4. Правова охорона об'єктів інтелектуальної власності

Завдання до теми:

1. *Особливість наукового відкриття.*
2. *Підготуйте ілюстративний матеріал щодо 10 наукових відкриттів, які змінили рівень пізнання.*
3. *Специфіка «нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності».*
4. *Побудуйте таблиць щодо нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (вид, характеристика, умови охороноздатності, суб'єкти, майнові та немайнові права, нормативне регулювання: національне та міжнародне).*
5. *Визначте особливість охороноздатності.*
6. *Набуття прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.*
7. *Алгоритмізуйте дії щодо отримання охоронного документу.*

Тема 7. Договори у сфері інтелектуальної власності.

План

1. Характеристика життєвих циклів об'єктів інтелектуальної власності.
2. Поняття комерціалізації.
3. Управління об'єктами інтелектуальної власності.
4. Правові аспекти бухгалтерського обліку об'єктів інтелектуальної власності.

5. Види та загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності.
6. Ліцензія та ліцензійний договір. Договір комерційної концесії.
7. Договір про створення за замовленням і використанням об'єкту інтелектуальної власності.
8. Договір про передання виключних прав.

Завдання до теми:

1. *Створіть приклади різних видів договорів у сфері інтелектуальної власності.*
2. *Схематизуйте життєвий цикл об'єктів інтелектуальної власності та управління ними.*
3. *Алгоритмізуйте постановку об'єкту інтелектуальної власності на бухгалтерський облік. Наведіть приклади паперового супроводу.*
4. *Дайте визначення таких категорій: роялті; паушальний платіж; комбіновані платежі. У чому полягає відмінність між ними?*
5. *Які платежі не вважаються роялті? Відповідь обґрунтуйте.*
6. *Охарактеризуйте основні способи комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.*

Тема 8. Експертиза у сфері інтелектуальної власності.

План

1. Судова експертиза з питань інтелектуальної власності.
2. Нормативно-правове регулювання з питань.
3. Види експертизи інтелектуальної власності.

4. Аналіз практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності.

Завдання до теми:

1. Проаналізуйте зміст нормативних документів щодо проведення експертизи у сфері інтелектуальної власності.
2. Схематизуйте види експертиз у сфері інтелектуальної власності.
3. Визначте особливості призначення та проведення експертиз.
4. Охарактеризуйте види експертної діяльності (вимоги до неї) у сфері інтелектуальної власності.

Тема 9. Захист прав інтелектуальної власності

План

1. Система захисту прав інтелектуальної власності.
2. Порядок захисту прав інтелектуальної власності та його особливості.
3. Особливості відповідальності при порушення права на об'єкти інтелектуальної власності.
4. Міжнародні стандарти забезпечення захисту прав інтелектуальної власності.
5. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності.
6. Особливості захисту авторських прав, прав на об'єкти промислової власності.
7. Процедурні питання захисту прав інтелектуальної власності.

Завдання до теми:

- 1. Охарактеризуйте дії, що визнаються порушенням права інтелектуальної власності.*
- 2. Особливості адміністративного порядку захисту прав інтелектуальної власності.*
- 3. Охарактеризуйте основні принципи угоди TRIPS.*
- 4. Охарактеризуйте міжнародні стандарти забезпечення захисту прав інтелектуальної власності.*

3. Індивідуальна та самостійна робота здобувачів освіти

Самостійна робота здобувача освіти організовується шляхом формулювання різних завдань до теми (перелік орієнтовних питань доданий до тем) а також аналізу національного та міжнародного законодавства у сфері інтелектуальної власності. Задання практичного спрямування розміщуються на сторінці освітньої компоненти у навчальній платформі Moodle та/або надаються викладачем перед та/або під час проведення практичного заняття. Теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання виконуються самостійно (шляхом створення презентацій, інтелектуальних карт тощо).

Ефективність самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях, при перевірці письмових та усних відповідей, а також під час підсумкового контролю знань.

Індивідуальне творче завдання обговорюється із здобувачами освіти на початку вивчення освітньої компоненти, оцінюється відповідно до оприлюдненої шкали, яка розміщена на сторінці освітньої компоненти у навчальній платформі Moodle, та може передбачати:

написання тез, статей, доповідей, есе з подальшим їх оприлюдненням.

Орієнтовний перелік тем:

1. *Особливості неюрисдикційної форми захисту прав інтелектуальної власності.*
2. *Можливі напрямки вдосконалення захисту прав інтелектуальної власності в Україні.*
3. *Правова охорона та захист прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності під час режиму воєнного часу.*
4. *Кримінальна відповідальність за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності.*
5. *Особливості та характеристика правової охорони комп'ютерних програм.*
6. *Характеристика видів незаконного використання програмного забезпечення, які можуть бути кваліфіковані як порушення авторських прав.*
7. *Спори щодо доменних імен.*
8. *Домен другого рівня як предмет судових суперечок.*
9. *Етапи процедури реєстрації сорту рослин як об'єкта інтелектуальної власності.*
10. *Ознаки наукового відкриття та особливості його пріоритету.*
11. *Мадридська угода про Міжнародну реєстрацію знаків як договір про глобальну систему охорони.*
12. *Примусова ліцензія.*
13. *Франчайзинг. Нормативне регулювання.*

** Можуть бути і інші теми, залежно від інтересів здобувача освіти та актуальності висвітлюваної проблеми.*

5. Рекомендована література

Нормативно-правова

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24.07.1971 р. Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051.
2. Брюссельська конвенція про розповсюдження несучих програм сигналів, що передаються через супутники від 21.05.1974 р. Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_250.
3. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури від 28.04.1977 р. № 995_039. Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_039.
4. Вашингтонський договір про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем : Міжнародний документ від 26.05.1989 р. Всесвітня організація інтелектуальної власності. URL: https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=295136
5. Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків : Міжнародний документ від 12.06.1973 р. Верховна Рада України. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_h33.
6. Всесвітня конвенція про авторське право: Міжнародний документ від 06. 09. 1952 р. Верховна Рада України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052.
7. Гаазький акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків від 28.11.1960 р. № 995_132. Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_132.

8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

9. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року та положення Бернської конвенції (1971 р.), на які містяться посилання у Договорі : Міжнародний документ від 20.12.1996 р. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770.

10. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією : Міжнародний документ від 20.12.1996 р. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_769.

11. Договір про закони щодо товарних знаків : Міжнародний документ від 13.10.1995 р. Верховна Рада України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_102.

12. Договір про патентне право : Міжнародний документ від 01.06.2000 р. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=895_002&print=1.

13. Конституція України

14. Кримінальний кодекс України

15. Кримінально-процесуальний кодекс України.

16. Митний кодекс України.

17. Лісабонська угода про охорону найменувань місця походження товару та їх міжнародна реєстрація від 31.10.1958 р. № 995_b11. Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b11.

18. Локарнська угода про заснування Міжнародної патентної класифікації : Міжнародний документ від

- 08.10.1968 р. Верховна Рада України.URL:
https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_b07.
19. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14.04.1981 р. № 995_134. Верховна Рада України. URL:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134.
20. Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів : Міжнародний документ від 01.01.2008 р. Всесвітня організація інтелектуальної власності. URL:
https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=281372#P51_1531.
21. та ін. Додатковий перелік національної та джерельної бази розміщено на сторінці освітньої компоненти у навчальній платформі Moodle.

Основна література

1. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.
2. Попова Л. М., Хромов А. В., Шуба І. В. Інтелектуальна власність : підручник. Харків, «Федорко», 2021. 262 с.
3. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : підручник / 3-тє вид., перероб. та доп. ; Є. І. Ходаківський, В. П. Якобчук, І. Л. Литвинчук. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 504 с.

Додаткова література:

1. Експертиза у сфері інтелектуальної власності. URL: <https://ics.gov.ua/expert/eactivity/iexpertise/intellectual-property>
2. Інтелектуальна власність : навч. посібник / Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В.В. та ін. Д., 2018. 140 с.
3. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедисюк І. М. та ін. К. : К.І.С., 2018. 242 с. URL: http://nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty_Handbook.pdf
4. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2019. 274 с.
5. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
6. Наказ №632 від 10.12.2019 р. Про реорганізацію державної організації «Національний офіс інтелектуальної власності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0632915-19#Text>
7. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : підручник. К. : НУБіП України, 2016. 355 с. URL: https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/Pidruchnyk_Pravo_intel_vlasnosti.pdf.
8. Мельничук Ю. Медіація у сфері інтелектуальної власності. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів: вітчизняний та зарубіжний досвід : наукова монографія / за заг. ред. В. І. Цимбалюка. Львів : «Новий Світ - 2000», 2020. 172 с. С.57–65.
9. Мельничук Ю. І. Особливості застосування посередництва у сфері інтелектуальної власності. *Вплив євроінтеграції на розвиток юридичної науки в*

- Україні: Матеріали В 80 І всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м. Рівне, 27-28 квітня 2017 р.). Рівне : Національний університет водного господарства та природокористування, 2017. 234 с.
10. Мельничук Ю. І. Філософсько-правові аспекти медіації у сфері інтелектуальної власності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020 р. № 2. С.498–500. URL: <http://lsej.org.ua/index.php/arkhiv-pomeriv?id=123>
11. Мельничук Ю. І. Арбітражна процедура за правилами ВОІВ як ефективний альтернативний спосіб вирішення спорів. *Науковий вісник публічного та приватного права: збірник наукових праць*. Випуск 1. К. : Науково-дослідний інститут публічного права, 2020. 314 с. С. 58–62

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://www.http://iii.ua/uk>
- Всесвітня організація інтелектуальної власності. URL: wipo.int/portal/en/index.html